

Р Е Ш Е Н И Е

№ 184

София, 03.07.2017 г.

В И М Е Т О Н А Н А Р О Д А

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, Второ наказателно отделение, в открито съдебно заседание на четиринадесети юни през две хиляди и седемнадесета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ЕЛЕНА АВДЕВА

ЧЛЕНОВЕ: 1. БИСЕР ТРОЯНОВ

2. ПЕТЯ ШИШКОВА

при секретаря Кристина Павлова и с участието на прокурора Николай Любенов разгледа докладваното от съдия Троянов наказателно дело № 542 по описа за 2017 г.

Касационното производство е образувано по протест на Военно-апелативната прокуратура против решение № 50 от 16.03.2017 г. по в.н.о.х.д. № 61/ 2017 г. на Военно-апелативния съд с искане за отмяна и връщане на делото за ново разглеждане.

С протеста се навеждат касационните основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 и 2 от НПК. Излагат се доводи за липса на мотиви защо въззивната инстанция потвърждава оправдателната присъда, за която признава, че е немотивирана. Нарушението на материалния закон е изведено от неправилното оправдаване на двамата подсъдими за образуване, ръководене и участие в организирана престъпна група.

Представителят на Върховната касационна прокуратура поддържа протеста по изложените в него съображения. Допълва ги с правен анализ на признаците на престъплението по чл. 321 от НК и извежда аргументи за създаването и функционирането на трайно, структурирано, престъпно сдружение от подсъдимите и двете осъдени по друго дело лица.

Подсъдимият Р. Г. Д. и неговият защитник адвокат А. А. изразяват становище за отхвърляне на касационния протест като неоснователен и предлагат въззивният съдебен акт да бъде потвърден. Твърдят, че обвинението по образуване и ръководене на организирана престъпна група не е доказано по делото. Приносът на двамата подсъдими към действително извършената съвместна дейност представлявал обикновено съучастие по смисъла на чл. 20 от НК за създаване на неистински частни документи, а престъплението по чл. 309 от НК не може да бъде цел на организираната престъпна група, предвид размера на санкцията за документното престъпление.

Подсъдимият П. И. И. и защитникът му адвокат Г. Б. настояват за потвърждаване на въззивното решение като правилно и законосъобразно. Считат, че липсва съставомерност на деянието и няма основания за връщане на делото за ново разглеждане.

Върховният касационен съд, след като обсъди доводите в протеста, изложените от страните съображения в открито съдебно заседание и извърши касационната проверка в законоустановените предели, намери следното:

С решение № 50 от 16.03.2017 г. по в.н.о.х.д. № 61/ 2017 г. Военно-апелативният съд изменил мотивите на оправдателна присъда № 37 от 10.06.2016 г., по н.о.х.д. № 262/ 2015 г., по описа на Софийския военен съд, с която били оневинени подсъдимият Р. Г. Д. да е образувал, ръководил и участвал, а подсъдимият П. И. И. – да е участвал, заедно с осъдените Н. И. Л. и П. Ц. Л. (тя и в качеството на длъжностно лице), в организирана престъпна група, с цел да вършат в страната престъпления по чл. 212 от НК – обвинение по чл. 321, ал. 3, алт. 3, т. 1 и 2 във вр. с ал. 2 във вр. с ал. 1, алт. 1 и 2 от НК (за подсъд. Р. Д.) и обвинение по чл. 321, ал. 3, алт. 3, т. 2 във вр. с ал. 2 от НК (за подсъд. П. И.).

Наказателното производство с повдигнати срещу двамата подсъдими самостоятелни обвинения по чл. 309, ал. 1 от НК било прекратено, на основание чл. 289, ал. 1 във вр. с чл. 24, ал. 1, т. 3 от НПК, поради изтекла абсолютна погасителна давност по чл. 81, ал. 3 във вр. с чл. 80, ал. 1, т. 4 от НК.

Осъдените П. Ц. Л. и Н. И. Л. сключили споразумения в друго наказателно производство, с които се признали за виновни по повдигнатите им обвинения за участие в същата организирана престъпна група по чл. 321, ал. 3, алт. 3, т. 2 във вр. с ал. 2 от НК, като за подсъд. Л. – и във вр. с ал. 5; в самостоятелни престъпления по чл. 309, ал. 1 във вр. чл. 20, ал. 2 от НК (в различни съучастия с подсъд. И., а за подсъд. Л. – и във вр. с чл. 26 от НК), както и за самостоятелна престъпна дейност на подсъд. П.Л. по чл. 212, ал. 1 във вр. с чл. 26 от НК. Споразуменията били одобрени с определение от 08.03.2012 г. по н.о.х.д. № 51/ 2012 г. на Софийски военен съд

Касационният протест е основателен.

Военно-апелативният съд е допуснал съществени процесуални нарушения, които се отразили върху правилността на формираното от него вътрешно убеждение и законосъобразното прилагане на материалния закон.

Въпреки старанието да замести липсващите мотиви от първоинстанционната присъда въззивният съд постановил своя съдебен акт също при липса на мотиви по важни за делото въпроси.

Правилно е становището на съдебния състав, че разпоредбата на чл. 335, ал. 3 от НПК препятства връщането на делото за ново (трето по ред) разглеждане и налага решаването му по същество. Затова и подходът въззивният съд сам да запълни първоинстанционните мотиви с дължимите аргументи за оправдаване на подсъдимите е правилен и законосъобразен в конкретната ситуация.

Съдът е преценил, че подсъдимите Д. и И. следва да бъдат оневинени по първоначалното им обвинение по чл. 321 от НК, защото не били осъществени всички признаци от състава на това престъпление. Направил е констатацията, че описаните в обвинителния акт действия на подсъдимите Д. и И., съвместно с поведението на осъдените съпрузи П. и Н. Л. „отговарят на критериите на чл. 20 от НК и по нищо не се отличават от действията на съучастниците в осъществяването на което и да е умишлено престъпление“ (стр. 18 от въззивното решение). За да обоснове този извод Военно-апелативният съд е извел няколко аргумента.

Първият от тях е, че съучастниците постигнали предварителна уговорка и впоследствие реализирали едно престъпление по чл. 309, ал. 1 от НК. Изводът е изцяло неверен.

Неправилно въззивният съд е приел осъществяването на едно престъпление по чл. 309 от НК. Обвинителният акт е внесен с обвинения за три документни престъпления. Подсъдимият Р. Д. е обвинен в продължавано престъпление по чл. 309, ал. 1 във вр. с чл. 26 във вр. с чл. 20, ал. 2 от НК и в съучастие с осъдената П. Л., като съизвършители в изготвянето на 35 броя частни документи (заявления), както и в друго документно престъпление по чл. 309, ал. 1 във вр. с чл. 20, ал. 2 от НК, но в съучастие с осъдения Н. И. Л. (за изготвянето на договор № ***/ 08.01.2008 г.). Подсъдимият П. И. е обвинен в самостоятелно престъпление по чл. 309, ал. 1 от НК (за изготвянето на договор № ***/ 08.08.2007 г.).

Представеният аргумент е строго формален, но и неверен. Въззивният съд очевидно е допуснал логическа грешка, която води до погрешния правен извод. Освен това, обвинението по чл. 321 от НК визира като специална цел на престъпното сдружение осъществяването на друг вид престъпления (по чл. 212 от НК), а не материална подправка на частни документи по чл. 309 от НК, което се наказва с лишаване от свобода до 2 години.

Допуснато е съществено нарушение на процесуалните правила по чл. 14 от НПК, тъй като вътрешното убеждение на съда не е основано на обективно и пълно изследване на всички обстоятелства по делото. Проявено е касационното основание по чл. 348, ал. 1, т. 2 от НПК, което налага задължителната отмяна на съдебния акт и връщане на делото за ново разглеждане за отстраняване на допуснатото нарушение.

Вторият съществен аргумент за оправдаването на подсъдимите Д. и И. е, че развитата от тях вторична престъпна дейност опровергава възможната цел на престъпното сдружение, за което им е повдигнато обвинение и затова не е създадена организирана престъпна група.

Военно-апелативният съд е изложил правилни разсъждения за същността на престъплението по чл. 321 от НК, но съпоставени спрямо фактическите констатации, очертали дейността на подсъдимите, направените изводи са неверни.

Разпоредбите на чл. 321, ал. 1-5 от НК разглеждат състав на едно престъпление по образуване и ръководене (ал. 1), както и участие (ал. 2) в организирана престъпна група (ОПГ). Квалифициращите признаци са регламентирани в ал. 3, а алинеи 4-5 съдържат привилегированите състави на това престъпление. По своята правна същност ОПГ представлява предварителна престъпна дейност, инкриминирана като самостоятелен състав на общоопасно престъпление. Формите на изпълнителното деяние се осъществяват само чрез действие, а самото престъпление е на формално извършване. От субективна страна деянието се осъществява само при пряк умисъл, като специалната цел на това сдружение е предвидена в пояснителния текст на чл. 93, т. 20 от НК – извършването на други престъпления, наказуеми с повече от три години лишаване от свобода.

Признаците от състава на ОПГ дават основание безпротиворечиво да се приема в теорията и в съдебната практика, че това престъпление може да съществува самостоятелно и без извършването на последваща, вторична престъпна дейност (защото специалната цел на престъплението не е нужно да бъде постигната; ако целта бъде реализирана, ще е налице съвкупност между чл. 321 от НК и реално извършеното друго престъпление). Заради самостоятелното съществуване на ОПГ не се изисква всички негови участници или някои от тях да са пристъпили към извършването на вторична престъпна дейност.

Неправилно въззивният съд е извел на стр. 20 от въззивното решение, че след като престъплението по чл. 212 от НК е извършено от осъдената П. Л., а подсъдимите Д. и И. нямат участие в документната измама, то предложената с обвинението правна конструкция е невъзможна. Неизвестно по какви правни съображения военно-апелативната инстанция непременно държи да има съответствие между обвинението по чл. 321 от НК (с цел извършването на престъпления по чл. 212 от НК) и вторично извършената престъпна дейност по чл. 212 от НК. Също така остава неясна и позицията на съда за задължителното участие на всеки от подсъдимите в ОПГ и в последващата вторична престъпна дейност на тази група. Несъстоятелен е изводът, че липсва организирана престъпна група, след като подсъдимите Д. и И. не са взели лично участие в реално извършеното от подсъд. П. Л. престъпление по чл. 212, ал. 1 във вр. с чл. 26 от НК.

Самостоятелното съществуване на ОПГ извън последващата вторична престъпна дейност на това престъпно сдружение представя неправилното разбиране на въззивната инстанция за необходимата и задължителна връзка между чл. 321 от НК и реално извършеното вторично престъпление, явяващо се специална цел на престъпното сдружение. По този начин Военно-апелативният съд неправилно е разтълкувал и приложил материалният закон по чл. 321 от НК, оправдавайки подсъдимите по това обвинение. В това се състои и третият аргумент за тяхното оневиняване. Проявено е касационното основание по чл. 348, ал. 2 във вр. с ал. 1, т. 1 от НПК за отмяна на оправдателния съдебен акт и връщане на делото за ново разглеждане и правилното прилагане на материалния закон.

Четвъртият аргумент са изводите на съда, че подсъдимите Д. и И. не били получили без правно основание чуждо движимо или недвижимо имущество с намерение противозаконно да го присвоят, а престъплението по чл. 212 от НК е резултатно.

Изводите отново се позовават на непълен доказателствен анализ и непълно проучване на делото. Всъщност, подсъдимите не са обвинени в съучастие с осъдената Л. в документната измама. Подсъдимият Р. Д. е обвинен за основател (да е образувал) и ръководител на организирана престъпна група, а подсъдимият П. И. – за участник в същото това престъпно сдружение, заедно с осъдените Л., с цел да вършат документни измами по чл. 212 от НК. И тъй като престъплението по чл. 321 от НК има самостоятелно съществуване, без значение е въпросът имали ли изобщо и каква е реално осъществената вторична престъпна дейност на това сдружение, от кои негови членове е осъществено и т.н., тъй като последващите престъпни деяния са отделни престъпления, извършени в условията на разнородна реална съвкупност с деянието по чл. 321 от НК.

Военно-апелативният съд е развил в решението своите констатации, че осигурените 35 броя лица, от чието име били създадени неистинските заявления за промяна на осигурителното дружество и прехвърляне на индивидуалните им партии, не били въведени в заблуждение, защото само процедурата по това прехвърляне била осъществена без тяхното знание и съгласие; също така и ръководството на [фирма] не било въведено в заблуждение относно действителното фактическо положение. Изводите будят сериозно недоумение, но предвид липсата на аргументи за тяхното постановяване, касационната инстанция отдава този пропуск на липса на мотиви по смисъла на чл. 348, ал. 3, т. 2 от НПК.

При повторното разглеждане на делото въззивната инстанция следва да съобрази невъзможността на дееца едновременно да се яви и в качеството на ръководител, и в качеството на участник в организирана престъпна група.

Извън конкретните основания за отмяна на протестирания съдебен акт, касационната инстанция констатира недопустимо за съвременния стандарт съдържание на въззивното решение.

Военно-апелативния съд разгледал поведението на двамата подсъдими Д. и И. като сигурни извършители на документни престъпления, без да разполага с процесуалната възможност за това, тъй като наказателното производство по тези обвинения е прекратено от първоинстанционния съд. Двамата подсъдими не са дали съгласието си за продължаване на съдопроизводствените действия по вече погасените по давност обвинения. На стр. 18-19 от решението въззивният съд е изразил категоричната си позиция за виновност на двамата подсъдими, въпреки очевидната липса на процесуалната предпоставка по чл. 289, ал. 2 от НПК – да се произнесе с краен съдебен акт по вината и авторството, след изрично искане от страна на подсъдимите. По този начин е уличил двамата подсъдими в престъпления и е поставил тяхната невинност под съмнение. С това е нарушил основополагащия се наказателен принцип, че всеки обвиняем се счита за невинен до доказването на противното с влязъл в сила съдебен акт.

Неправилно, също така, въззивният съд е допуснал промяна в диспозитива на съдебния си акт, тъй като необходимостта от изменение на мотивите за оправдаване, с оглед правомощието по чл. 337, ал. 3 от НПК, не налагат изменение и на диспозитива на първоинстанционната присъда. Достатъчно е въззивната инстанция по ясен начин да посочи в коя част от мотивите за оправдаване на подсъдимия не е съгласна, като изложи собствени съображения за това, а в диспозитива на въззивното решение да постанови само неговото потвърждаване.

Протестираният съдебен акт е незаконосъобразен и неправилен. С него въззивният съд е допуснал съществени нарушения на процесуалните правила и неправилно приложение на материалния закон, които касационни основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 и 2 от НПК налагат задължителната отмяна на съдебното решение и връщане на делото за ново разглеждане от друг съдебен състав на Военно-апелативния съд, от стадия на съдебното заседание.

Върховният касационен съд, Второ наказателно отделение, на основание чл. 354, ал. 3, т. 2 и 3 във вр. с ал. 1, т. 4 от НПК

Р Е Ш И :

ОТМЕНЯ решение № 50 от 16.03.2017 г. по в.н.о.х.д. № 61/ 2017 г., по описа на Военно-апелативния съд и връща делото за ново разглеждане от друг съдебен състав на същия съд, от стадия на съдебното заседание.

Решението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2